

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 462
van **FREYA PERDAENS**
datum: 9 maart 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Hormoonverstorende stoffen - Metingen en aanpak

Op 3 juli 2019 stelde ik een schriftelijke vraag (nr. 5) aan Koen Van den heuvel, voormalig Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de metingen en aanpak van hormoonverstorende stoffen. Ik kreeg daarbij een tabel van de metingen tussen 2015 en 2018. Wat betreft het beleid deelde hij het volgende mee: "Aansluitend op het monitoringsnetwerk van meetpunten in zowel oppervlakte- als afvalwater zetten we als Vlaamse overheid in op de uitvoering van het decreet Duurzaam Pesticidengebruik en geven we inhoud aan sensibiliseringscampagnes zoals 'Zonder is gezonder'".

1. Kan de minister de meetcijfers van 2019 meedelen, alsook het percentage van plaatsen waarvoor de gemiddelde of maximumnorm overschreden werd? Zijn deze vergelijkbaar met de voorgaande jaren?
2. Werden dezelfde hormoonverstorende stoffen gemeten of werden er nieuwe stoffen gemeten/bepaalde stoffen niet meer gemeten?
3. Lopen er in Vlaanderen (in opdracht van de Vlaamse overheid) naast metingen ook studies om later beleid op te stellen of zijn er plannen voor? Welke studies werden al uitgevoerd?

ANTWOORD

op vraag nr. 462 van 9 maart 2020

van **FREYA PERDAENS**

1. De meetcijfers voor 2019 zijn samen met de cijfers van de periode 2015-2018 terug te vinden in Bijlage 1. Deze bijlage heeft dezelfde structuur als de bijlage in het antwoord op de vorige schriftelijke vraag. In het tabblad "samenvatting" bevindt zich een overzicht per stof per jaar van de meetinspanning van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).

Hierbij hoort volgende legende:

- Parameter Omschrijving: naam van de stof, de stoffen staan alfabetisch gerangschikt.
- Jaar: jaartal van de metingen.
- Aantal getoetste meetplaatsen: het aantal meetplaatsen dat werd getoetst aan de VLAREM-norm of aan PNEC en/of MAC. De VLAREM-normen bestaan meestal uit een norm voor het jaargemiddelde (JG-MKN) en uit een norm voor het maximum (MAC-MKN). De PNEC waarde is de "Predicted No Effect Concentration" en wordt gebruikt als alternatief voor de JG-MKN voor die stoffen waarvoor wel wetenschappelijke informatie beschikbaar is, maar waarvoor nog geen norm in VLAREM is vastgesteld. De MAC waarde is het alternatief voor de MAC-MKN. Een toetsing gebeurt als er minstens 2 metingen in de periode januari-juni en 2 metingen in de periode juli-december gebeurd zijn. Dit criterium zorgt ervoor dat er op sommige meetplaatsen wel gemeten is, maar niet getoetst.
- % meetplaatsen >gemiddelde norm of PNEC: percentage meetplaatsen dat de JG-MKN of PNEC overschrijdt.
- % meetplaatsen >maximum norm of MAC: percentage meetplaatsen dat de MAC-MKN of MAC overschrijdt.
- MAX Overschrijdingsfactor maximumnorm of MAC: verhouding van de maximaal gemeten concentratie in Vlaanderen t.o.v. de maximum norm. Dit duidt de hoogste uitschieter in de metingen aan in een bepaald jaar.

Vervolgens zijn er per stof 2 tabbladen met daarin meer detailinfo per meetplaats (in het eerste tabblad per stof) en per meting (in het tweede tabblad per stof). Bij deze laatste kan opgezocht worden welke meting zorgt voor de maximale overschrijding (ligging en datum).

Globaal zijn de meetcijfers van 2019 vergelijkbaar met de voorgaande jaren. Voor individuele stoffen worden wel dalingen of stijgingen vastgesteld. Er zijn in 2019 7 stoffen waarbij de gemiddelde norm of PNEC in meer dan 5% van de meetplaatsen wordt overschreden.

2. De stoffen zijn dezelfde als die in het antwoord op de vorige schriftelijke vraag.
3. Er lopen een aantal initiatieven waarbij VMM betrokken is:
 - In 2016 kreeg de werkgroep Chemicals (Europese werkgroep onder de Kaderrichtlijn Water – afgekort KRLW) de opdracht om op zoek te gaan naar een meer holistische manier om het effect van toxische stoffen in het oppervlaktewater en sediment te meten, de zogenaamde Effects Based Methods (EBM). Er werd een onderzoeksgroep opgericht (waar VMM en VITO deel van

uitmaken) en uit het eerste onderzoeksrapport komt naar voor dat in-vitro bioassays geschikte tools zijn voor monitoring in de context van de KRLW. Bioassays kunnen complementair aan de fysico-chemische metingen worden ingezet en hebben het voordeel dat ook de effecten van ongekende stoffen en eventuele mengseltoxiciteit mee worden opgepikt. De onderzoeksgroep beveelt aan om specifieke biotests (ER-CALUX, A-YES) in te zetten voor het detecteren van oestrogene activiteit in oppervlaktewater. VMM volgt de activiteiten van de werkgroep Chemicals en de workshops van de EBM werkgroep nauwgezet op. Verder steunt VMM het voorstel om biotesten te gebruiken voor de detectie van oestrogene activiteit in oppervlaktewater en is bereid deze verder uit te testen in haar monitoringprogramma.

- In uitwerking van de Vlaamse strategie hormoonverstoring werken het departement Omgeving en de betrokken Agentschappen (VMM, OVAM) momenteel meer concreet aan een belangrijke actuele case inzake de perfluorverbindingen (PFAS). Bij de huidige blootstellingswaarden aan PFAS worden verschillende associaties gevonden met effectmerkers, waaronder verstoring van de hormoonspiegel. Het PFAS actieplan heeft tot doel om de milieu- en gezondheidsproblematiek voor PFAS in Vlaanderen in kaart te brengen wat betreft het bestaande beleid en de huidige leemtes hierin. Vervolgens worden een aantal acties opgesomd die deze leemtes trachten in te vullen, om zo een geïntegreerd en coherent beleid m.b.t. milieuverontreiniging met PFAS in Vlaanderen te initiëren. Het plan kan als voorbeeld dienen voor een geïntegreerd beleid voor andere hormoonverstorende stoffen.

BIJLAGE

[Meetresultaten 2019](#)